Lietas arhīva Nr. A42-00117-23/7
ECLI:LV:ADRJRIT:2023:0331.A420247521.7.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2023.gada 31.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese D.Ābele

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2021.gada 13.septembra lēmuma Nr.31.1–22.11/22.11/9480 atcelšanu un labvēlīga administratīva akta izdošanu par pieteicēja izslēgšanu no riska personu saraksta.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – dienests) Nodokļu pārvaldes Saistību izpildes nodrošināšanas daļas vadītāja 2021.gada 6.augusta lēmumu Nr.31.1–8.59.2/8.59.2/125590 (turpmāk – sākotnējais lēmums) nolemts iekļaut /pers. A/ (turpmāk – pieteicējs) riska personu sarakstā. Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicējs to apstrīdēja dienesta ģenerāldirektorei, vienlaicīgi lūdzot pieņemt lēmumu par pieteicēja izslēgšanu no riska personu saraksta.

[2] Ar dienesta ģenerāldirektores 2021.gada 13.septembra lēmumu Nr.31.1–22.11/22.11/9480 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) nolemts atzīt par tiesisku sākotnējo lēmumu. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem un apsvērumiem.

[2.1] Pieteicējs iekļauts riska personu sarakstā, jo pieteicēja amata pildīšanas laikā ir iestājušies apstākļi, kas bija par pamatu komercsabiedrību saimnieciskās darbības apturēšanai. Savukārt, pamats komercsabiedrību saimnieciskās darbības apturēšanai bija nodokļu administrācijai iesniedzamo gada pārskatu un nodokļu deklarāciju neiesniegšana, ar ko jāsaprot izvairīšanās no nodokļu vai nodevu maksāšanas. Tāpat tika konstatēta nodokļu maksātāju adreses atbilstība riska adresei. Pieteicējam minēto dokumentu iesniegšanas pienākums joprojām pastāv (ievērojot, ka lietā konstatētie pārkāpumi ir ilgstoši un nav pabeigti), turklāt komercsabiedrību gada pārskatu par 2019.gadu iesniegšanas termiņš iestājās 2020.gada 31.jūlijā, bet uzņēmumu ienākuma nodokļa (turpmāk – UIN) deklarācijas par 2020.gada decembri – 2021.gada 20.janvārī.

Tādējādi pieteicējs nepamatoti uzskata, ka komercsabiedrību pārkāpumi, savlaicīgi neiesniedzot minētos dokumentus, pieļauti vēl pirms 2020.gada marta, kad pieteicējs kļuvis par komercsabiedrību likvidatoru. Secīgi lietā pamatoti konstatēts, ka pieteicēja likvidatora amata pienākumu pildīšanas laikā ir iestājušies apstākļi, kas bija par pamatu komercsabiedrību saimnieciskās darbības apturēšanai un konstatētie pārkāpumi nav novērsti, ievērojot, ka likvidators pārstāv kapitālsabiedrības to tiesiskajās attiecībās.

[2.2] Komercsabiedrību likvidācijas procesi uzsākti 2020.gada martā, tas ir pusotru gadu atpakaļ, kad pieteicējs kļuva par komercsabiedrību likvidatoru, tādējādi pieteicējs nepamatoti norāda, ka neilgi pēc viņa iecelšanas amatā nevar gaidīt, ka pieteicējs būtu spējīgs izpildīt sākotnējā lēmumā minēto dokumentu sagatavošanas un iesniegšanas pienākumu. Kopš 2020.gada marta pieteicējam bija pietiekoši laika apzināt grāmatvedības dokumentu esamību vai to neesamību un atbilstoši rīkoties dokumentu iztrūkuma gadījumā, taču tādus pierādījumus pieteicējs lietā nav iesniedzis. Proti, pieteicējs nav iesniedzis dokumentus, kas pēc būtības apstiprinātu viņa iesniegumā norādīto par komercsabiedrību bijušo amatpersonu rīcību, nesniedzot viņam gada pārskatu un nodokļu deklarāciju sagatavošanai un iesniegšanai dienestam nepieciešamo informāciju un dokumentus. Tādējādi secināms, ka pieteicējs nemaz nav veicis aktīvu rīcību, lai iegūtu minēto informāciju un dokumentus, kas nepieciešami sākotnējā lēmumā minēto dokumentu sagatavošanai un iesniegšanai dienestam, kaut gan apstāklis, ka pieteicēja rīcībā nav nepieciešamo dokumentu, kā viņš pats to norāda savā iesniegumā, viņam ir zināms jau sen. Šāda pieteicēja bezdarbība vērtējama kritiski un nav atbilstoša krietna un rūpīga saimnieka rīcībai. Tādējādi lietā nav konstatējami objektīvi šķēršļi, kas pieteicējam būtu lieguši izpildīt tiesību normās noteikto pienākumu.

[2.3] Tāpat jāņem vērā, ka pieteicējs par komercsabiedrību likvidatoru varēja kļūt tikai ar savu piekrišanu, tādējādi pieteicējam arī bija jāapzinās likvidatora pienākumi un jāuzņemas atbildība. Nav nozīmes pieteicēja argumentam, ka dokumentus nevarēja iegūt, jo komercsabiedrību ieprieksējā valdē ir Itālijas valsts pilsoņi. Pieteicējs nav norādījis, kā tieši šis apstāklis ir traucējis lietas virzībai, it sevišķi ņemot vērā, ka pieteicējam, jau piesakoties par likvidatoru, šāda informācija bija zināma, kā arī saziņa ar citu valstu pilsoņiem ir nodrošināma.

Tādējādi dienests secina, ka pieteicējs bija un joprojām ir atbildīgs par lēmumos par komercsabiedrību saimnieciskās darbības apturēšanu ietverto prasību izpildi un viņam kā komercsabiedrību likumiskajam pārstāvim bija jānovērš konstatētie pārkāpumi, tādējādi nepieļaujot, ka komercsabiedrību saimnieciskā darbība tiek apturēta. Turklāt pieteicējs lēmumus par SIA /Nosaukums A/, SIA /Nosaukums B/ un SIA /Nosaukums C/ (turpmāk arī – sabiedrības) saimnieciskās darbības apturēšanu nav apstrīdējis.

[2.4] Pamats pieteicēja iekļaušanai riska personu sarakstā ir tieši pieteicēja negodprātīga rīcība. Pastāv risks, ka arī nākotnē pieteicējs viegļprātīgi varētu uzņemties amatus uzņēmumos, pienākumus neveicot kā krietns un rūpīgs saimnieks. Konstatētie faktiskie apstākļi apliecina sākotnējā lēmuma pamatotību, un pieteicēja iekļaušana riska personu sarakstā konkrētajā gadījumā ir nepieciešama, lai sasniegtu likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punktā paredzētos mērķus.

Pieteicējs ir 17 komercsabiedrību likvidators, no kurām 16 komercsabiedrībām ir nokavētie nodokļu maksājumi. Proti, uz pārsūdzētā lēmuma sagatavošanas dienu: SIA /Nosaukums D/ 103 064,01 *euro* apmērā; SIA /Nosaukums E/ 11 381,35 *euro* apmērā; SIA /Nosaukums A/ 623,28 *euro*

apmērā; SIA /Nosaukums B/616,07 *euro* apmērā; SIA /Nosaukums C/623,29 *euro* apmērā; SIA /Nosaukums F/ 552, 99 *euro* apmērā; SIA /Nosaukums G/ 496,57 *euro* apmērā; SIA /Nosaukums H/605,17 *euro* apmērā; SIA /Nosaukums I/233,23 *euro* apmērā; SIA /Nosaukums J/ 14 667,36 *euro* apmērā; SIA /Nosaukums K/ 660,31 *euro* apmērā; SIA /Nosaukums L/ 617,39 *euro* apmērā; SIA /Nosaukums M/ 757,86 *euro* apmērā; SIA /Nosaukums N/ 546,19 *euro* apmērā, SIA /Nosaukums O/ 720,66 *euro* apmērā un SIA /Nosaukums P/ 649,63 *euro* apmērā.

[2.5] Šobrīd nav konstatējams, ka būtu iestājušies tādi apstākļi, kuru dēļ pieteicējs būtu izslēdzams no riska personu saraksta, tamdēļ arī šobrīd nav pamata apmierināt pieteicēja lūgumu izslēgt viņu no riska personu saraksta. Pieteicējam, ieņemot komercsabiedrību amatpersonas amatu, bija jārīkojas atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

[3] Nepiekrītot pārsūdzētajam lēmumam, pieteicējs vērsās tiesā, lūdzot atcelt pārsūdzēto lēmumu un uzdot dienestam izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvu aktu par pieteicēja izslēgšanu no riska personu saraksta. Pieteikumā un pieteikuma papildinājumos norādīti šādi argumenti un apsvērumi.

[3.1] Pieteicējs ir kļuvis par sabiedrību likvidatoru uz Komerclikuma 318.[1]panta pamata (t.s. piespiedu likvidācija), tas ir, bez sabiedrību dalībnieku gribas izteikuma.

Uzreiz pēc pieteicēja iecelšanas par Sabiedrību likvidatoru pieteicējs ir uzsācis šo sabiedrību esošās mantas apzināšanu, kā arī tās mantas apzināšanu, kas attiecīgajām sabiedrībām pienākas no to bijušajām amatpersonām to iespējamās prettiesiskās rīcības rezultātā. Cita starpā 2020.gada 21.aprīlī un 5.augustā pieteicējs nosūtīja sabiedrību bijušajām amatpersonām pieprasījumus, kuros lūdza nekavējoties, bet ne vēlāk kā 10 dienu laikā sniegt pieteicējam pieprasītās ziņas un nodot sabiedrību dokumentāciju. Taču pieprasītā informācija pieteicējam netika pat daļēji sniegta un pieprasītie dokumenti netika nodoti. Pieteicējs arī elektroniski sazinājās ar uzņēmumiem, kuri atbilstoši sabiedrību gada pārskatos norādītajam sniedza tām grāmatvedības pakalpojumus. No grāmatvedības uzņēmuma tika saņemta atbilde, ka sabiedrības nebija nodevušas nekādus dokumentus grāmatvedības uzņēmumiem, kā arī saimniecisko darbību nemaz nebija uzsākušas.

Tika arī noskaidrots, ka sabiedrību bijušās amatpersonas ilgstoši dibināja vairākus desmitus citu kapitālsabiedrību bez mērķa veikt komercdarbību. Visiem šiem uzņēmumiem bijusi viena un tā pati juridiskā adrese, kura atbilstoši pārsūdzētajā lēmumā norādītajam atzīta par riska adresi, tiem bijuši tie paši grāmatvedības pakalpojumu sniedzēji, kā arī minētie uzņēmumi neveica saimniecisko darbību un pieļāva tādus pašus pārkāpumus kā sabiedrības. Saskaņā ar pieteicēja rīcībā esošo informāciju visu šo kapitālsabiedrību (tajā skaitā sabiedrību) pamatkapitāls pirms sabiedrību darbības izbeigšanas tika izņemts no sabiedrību kontiem, atstājot sabiedrības bez jebkādiem zināmiem aktīviem, ar ko minēto sabiedrību kreditoriem tīši tika nodarīti zaudējumi. Sabiedrību bijušās amatpersonas valdes locekļu pilnvaru laikā nebija pienācīgi pildījušas savus valdes locekļu pienākumus, tajā skaitā, nebija iesniegušas visus sabiedrību gada pārskatus un visas nepieciešamās nodokļu deklarācijas normatīvajos tiesību aktos noteiktajā kārtībā.

Pieteicējs nevarēja nekavējoties novērst minētos sabiedrību iepriekšējo amatpersonu pieļautos pārkāpumus, jo sabiedrību bijušās amatpersonas prettiesiski nav sniegušas pieteicējam pieprasīto informāciju un nav nodevušas dokumentāciju, turklāt sabiedrību bijušo amatpersonu faktiskā uzturēšanās vieta ir Itālijā, kā rezultātā sabiedrību mantas sastāva apzināšanas un atgūšanas, kā arī nepieciešamās informācijas noskaidrošanas process aizņem ievērojami vairāk laika nekā gadījumā, ja sabiedrības bijušās amatpersonas pastāvīgi uzturētos Latvijas Republikā un pildītu savus likumiskos pienākumus par informācijas nodošanu sabiedrības likvidatoram.

[3.2] Pieteicējam ir radušās aizdomas par iespējamu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma un proliferācijas finansēšanu no sabiedrības bijušo amatpersonu puses. Par šiem apstākļiem pieteicējs plāno tuvākajā laikā ziņot kompetentajām iestādēm, tajā skaitā Finanšu izlūkošanas dienestam.

[3.3] Pieteicējs apsver iespēju vērsties pret sabiedrību bijušajām amatpersonām tiesā ar prasību par attiecīgajām komercsabiedrībām un to kreditoriem nodarīto zaudējumu piedziņu, bet gadījumā, ja arī šādā veidā neizdosies atgūt naudas līdzekļus kreditoru prasījumu segšanai un pabeigt sabiedrību likvidāciju, pieteicējs normatīvajos tiesību aktos paredzētajā kārtībā vērsīsies tiesā ar attiecīgo komercsabiedrību maksātnespējas procesa pieteikumiem. Pārsūdzētajā lēmumā izteiktais arguments par to, ka pieteicējam par laiku pēc sākotnējā lēmuma pieņemšanas bija iespējas novērst pārsūdzētajā lēmumā minētos trūkumus, ir nepamatots, jo pirms vēršanās tiesā ar prasību pret sabiedrību bijušajām amatpersonām vai ar maksātnespējas procesa pieteikumu pieteicējam bija un joprojām ir jāveic sabiedrību mantas apzināšana, jāmēģina sazināties ar sabiedrību bijušajām amatpersonām par dokumentu un informācijas nodošanu, kā arī jāveic citas nepieciešamās darbības, kas ir vērstas uz attiecīgo komercsabiedrību efektīva likvidācijas procesa nodrošināšanu. Pieteicējs šo likvidatora pienākumu izpildē nav bijis pasīvs. Visu laiku aktīvi rīkojies, iegūstot, analizējot un apkopojot informāciju, lai pēc iespējas ātrāk nodrošinātu sabiedrību bijušo amatpersonu pārkāpumu novēršanu un sekmētu likvidācijas mērķu sasniegšanu.

[3.4] Pieteicējs vērš uzmanību uz apstākli, ka arī attiecībā uz pārējām pārsūdzētajā lēmumā minētajām komercsabiedrībām, kurās pieteicējs ieņem likvidatora amatu, pieteicējs ir rīkojies ar pienācīgu rūpību, atsevišķos gadījumos jau vēršoties pret likvidējamo sabiedrību bijušajām amatpersonām tiesā. Piemēram, Rīgas rajona tiesas lietvedībā atrodas lieta Nr. /numurs/ likvidējamās SIA /Nosaukums J/ prasībā pret tās bijušajām amatpersonām, kuras ietvaros tika piemērots prasības nodrošinājums, apķīlājot atbildētājiem piederošo mantu, tajā skaitā nekustamo īpašumu.

[3.5] Dienesta amatpersonai bija pienākums apsvērt konkrētā administratīvā akta izdošanas lietderību, ņemot vērā Administratīvā procesa likuma 66.pantā uzskaitītos lietderības apsvērumus un Senāta praksē, piemēram, 2019.gada 27.jūnija spriedumā lietā Nr.SKA–152/209, paustās atziņas. Proti, dienestam, apsverot, vai konkrētajā gadījumā lēmums par personas iekļaušanu riska personu sarakstā ir izdodams, ir jāizdara lietderības apsvērumi. Lēmumam par riska personas statusa piešķiršanu ir jābūt vērstam uz negodīgu komersantu efektīvu atturēšanu no uzņēmējdarbības vides sasniegšanu. Līdz ar to, apsverot šāda lēmuma pieņemšanu, vispirms ir jānoskaidro, vai konkrētās lietas ietvaros konstatētie apstākļi liecina, ka šis mērķis ir apdraudēts un cik būtisks ir šis apdraudējums.

Pārsūdzētajā lēmumā lietderības apsvērumi ir izdarīti formāli un atrauti no konkrētās lietas apstākļiem.

[3.6] Pieteicējs ir vērsies Finanšu izlūkošanas dienestā saistībā ar pieteikumā norādītajiem apstākļiem par sabiedrību bijušo amatpersonu iespējamām prettiesiskām darbībām.

[3.7] Pieteicējs lūdz ņemt vērā argumentus, kas ir izteikti Administratīvās apgabaltiesas 2022.gada 4.marta spriedumā lietā Nr.A420115021.

[4] Tiesai iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos dienests pieteikumu uzskata par nepamatotu un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādīto argumentāciju, papildus norādot šādus apsvērumus.

[4.1] Pieteicējs kā sabiedrību likvidators griezās Finanšu izlūkošanas dienestā ar iesniegumu, kurā ir paustas pieteicēja aizdomas par minēto komercsabiedrību bijušo amatpersonu iespējamu prettiesisku rīcību, kas vērsta uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un tamlīdzīgu pretlikumīgu darbību veikšanu, tikai pēc diviem gadiem kopš iecelšanas minēto komercsabiedrību likvidatora amatā 2020.gada martā, tieši pirms lietas Nr.A420247521 izskatīšanas Administratīvajā rajona tiesā.

Dienesta ieskatā, šāda pieteicēja rīcība ir vērtējama kā darbības imitācija, lai radītu tiesai iespaidu par savu likvidatora pienākumu pildīšanu, kas nevar liecināt par pienācīgu komercsabiedrību pārvaldību.

[4.2] Dienests uzskata, ka nav pamatoti pieteicēja apsvērumi, salīdzinot izskatāmo lietu ar lietu Nr.A420115021, jo faktiskie apstākļi minētajās lietās atšķiras

(piemēram, pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus, kas liecinātu par to, ka viņš kā komercsabiedrību likvidators ir veicis aktīvas darbības un iesniedzis

vispārējās jurisdikcijas tiesās pieteikumus par zaudējumu piedziņu un prasības nodrošināšanu no komercsabiedrību bijušajām amatpersonām). Līdz ar to atziņas no Administratīvās apgabaltiesas 2022.gada 4.marta sprieduma lietā Nr.A420115021 nav attiecināmas uz izskatāmo lietu.

[5] Tiesas sēdē, kas saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta trešo daļu tika nozīmēta atsevišķas procesuālas darbības veikšanai – procesa dalībnieku paskaidrojumu uzklausīšanai, pieteicēja pārstāve uzturēja pieteikumu, pamatojoties uz pieteikumā un pieteikuma papildinājumos norādītajiem argumentiem. Savukārt dienesta pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā un paskaidrojumā tiesai norādītajiem argumentiem, papildus paskaidrojot, ka, lai arī lēmuma rezolutīvajā daļā nav izlemts jautājums par pieteicēja izslēgšanu no riska personu saraksta, lēmumā tas ir vērtēts.

Motīvu daļa

[6] Ar pārsūdzēto lēmumu pieteicējs iekļauts riska personu sarakstā. Līdz ar to tiesai šīs administratīvās lietas ietvaros jāizvērtē, vai attiecībā uz pieteicēju pamatoti pieņemts nelabvēlīgs administratīvs akts par viņa iekļaušanu riska personu sarakstā un vai ir pamats izslēgt pieteicēju no riska personu saraksta.

[7] Saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 34.[3]panta pirmo daļu Valsts ieņēmumu dienestam piecu darbdienu laikā pēc šā likuma 1.panta 31.punktā minēto kritēriju konstatācijas ir tiesības pieņemt lēmumu par personas iekļaušanu riska personu sarakstā. Atbilstoši minētā likuma 1.panta 31.punktam riska persona ir fiziskā persona, kas atbilst vismaz vienam no šādiem kritērijiem: a) persona ir piekritusi ieņemt komercsabiedrības valdes locekļa amatu bez nolūka veikt komercdarbību, b) personas deklarētās dzīvesvietas adrese atbilst šā panta 30.punktā minētajam terminam "riska adrese", c) persona ir vai ir bijusi amatpersona komercsabiedrībā un tās amata pienākumu pildīšanas laikā ir iestājušies apstākļi, kas bija par pamatu komercsabiedrības saimnieciskās darbības apturēšanai, un no dienas, kad Valsts ieņēmumu dienests ir pieņēmis lēmumu par komercsabiedrības saimnieciskās darbības apturēšanu, nav pagājuši divi gadi, d) persona, kurai saimnieciskās darbības veikšanas rezultātā ir izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi, kas pārsniedz 7000 *euro*, ja to samaksas termiņš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav pagarināts vai nav iesniegts maksātnespējas procesa pieteikums tiesā, Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā ir tiesiski apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību un nav pagājuši trīs gadi no nodokļu samaksas termiņa dienas, e) persona ir vai ir bijusi amatpersona komercsabiedrībā, un tās amata pienākumu pildīšanas laikā komercsabiedrībai ir izveidojušies nokavētie nodokļu maksājumi, kas pārsniedz 15 000 euro, ja to samaksas termiņš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav pagarināts vai komercsabiedrība nav iesniegusi maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā, Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā ir tiesiski apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību un nav pagājuši trīs gadi no nodokļu samaksas termiņa dienas.

Konkrētajā gadījumā pārsūdzētais lēmums pamatots ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta "c" apakšpunktu. Lai atzītu, ka pieteicējs atbilst šīs tiesību normas nosacījumiem, tiesai jāpārbauda, vai ir konstatējams tiesību normā noteikts kumulatīvs pazīmju kopums, proti, vai pieteicējs bijis amatpersona sabiedrībā, vai amata pienākumu pildīšanas laikā ir iestājušies apstākļi, kas bija par pamatu sabiedrības saimnieciskās darbības apturēšanai un vai no dienas, kad dienests ir pieņēmis lēmumu par sabiedrības saimnieciskās darbības apturēšanu, nav pagājuši divi gadi.

[8] Tiesa konstatē, ka lietā nepastāv strīds par šādiem lietā būtiskiem apstākļiem:

[8.1] pieteicējs ir amatpersona – likvidators ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību atsevišķi šādās kapitālsabiedrībās:

1. SIA /Nosaukums A/no 2020.gada 11.marta. (No 2015.gada 14.decembra līdz 2020.gada 31.janvārim valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību atsevišķi bija */pers. B/*);
2. SIA /Nosaukums C/no 2020.gada 26.marta. (No 2015.gada 14.decembra līdz 2020.gada 31.janvārim valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību atsevišķi bija */pers. B/*);
3. SIA /Nosaukums B/ no 2020.gada 26.marta. (No 2015.gada 9.marta līdz 2020.gada 31.janvārim valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību atsevišķi bija */pers. C/)*.

[8.2] Par SIA /Nosaukums A/ Tiesu informācijas sistēmā, "Lursoft" datu bāzē un lietas materiālos pieejama šāda informācija:

1. 2019.gada 6.jūnijā adrese /adrese A/kas ir sabiedrības juridiskā adrese, iekļauta riska adrešu saraksta (*lietas 1.sējuma 129.–133.lapa*);
2. 2020.gada 11.martā sabiedrības likvidācijā ieinteresētā persona viena mēneša laikā pēc publikācijas par darbības izbeigšanu iesniegusi komercreģistra iestādei pieteikumu par likvidatora iecelšanu;
3. 2020.gada 31.janvārī izbeigta sabiedrības saimnieciskā darbība ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra valsts notāra 2019.gada 6.decembra lēmumu Nr.6–12/146460;
4. 2021.gada 8.martā apturēta saimnieciskā darbība saskaņā ar dienesta Nodokļu pārvaldes 2021.gada 2.marta lēmumu Nr.30.1–8.59.2/8.59.2/26001.

[8.3] Par SIA /Nosaukums C/ Tiesu informācijas sistēmā, "Lursoft" datu bāzē un lietas materiālos pieejama šāda informācija:

1. 2019.gada 6.jūnijā adrese /adrese A/ kas ir sabiedrības juridiskā adrese, iekļauta riska adrešu saraksta (*lietas 1.sējuma 129.–133.lapa*);
2. 2020.gada 26.martā sabiedrības likvidācijā ieinteresētā persona viena mēneša laikā pēc publikācijas par darbības izbeigšanu iesniegusi komercreģistra iestādei pieteikumu par likvidatora iecelšanu;
3. 2020.gada 31.janvārī izbeigta saimnieciskā darbība ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra valsts notāra 2019.gada 6.decembra lēmumu Nr.6–12/146685;
4. 2021.gada 8.martā apturēta saimnieciskā darbība saskaņā ar dienesta Nodokļu pārvaldes 2021.gada 2.marta lēmumu Nr.30.1–8.59.2/8.59.2/26047.

[8.4] Par SIA /Nosaukums B/ Tiesu informācijas sistēmā, "Lursoft" datu bāzē un lietas materiālos pieejama šāda informācija:

1) 2019.gada 6.jūnijā adrese /adrese A/ kas ir sabiedrības juridiskā adrese, iekļauta riska adrešu saraksta (*lietas 1.sējuma 129.–133.lapa*);

2) 2020.gada 26.martā sabiedrības likvidācijā ieinteresētā persona viena mēneša laikā pēc publikācijas par darbības izbeigšanu iesniegusi komercreģistra iestādei pieteikumu par likvidatora iecelšanu;

3) 2020.gada 31.janvārī izbeigta saimnieciskā darbība ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra valsts notāra 2019.gada 6.decembra lēmumu

Nr.6–12/146468;

4) /datums/apturēta saimnieciskā darbība saskaņā ar dienesta Nodokļu pārvaldes 2021.gada 2.marta lēmumu Nr.30.1–8.59.2/8.59.2/25967.

[9] Tātad atbilstoši publiski pieejamai Komercreģistra informācijai pieteicējs kopš 2020.gada 11.marta ir SIA /Nosaukums A/ likvidators, bet kopš 2020.gada 26.marta – SIA /Nosaukums C/ un SIA /Nosaukums B/ likvidators. Saskaņā ar Komerclikuma 322.panta pirmo daļu likvidatoram ir visas valdes tiesības, kas nav pretrunā ar likvidācijas mērķi. Līdz ar to atzīstams, ka likvidators kopumā ir atbildīgs par sabiedrības darbību tās likvidācijas procesā, tostarp grāmatvedības kārtošanu un nepieciešamo pārskatu un deklarāciju iesniegšanu dienestā. Savukārt šā panta otrā daļa noteic, ka likvidators piedzen parādus, ieskaitot summas, kas sabiedrībai pienākas par neapmaksātajām kapitāla daļām, pārdod sabiedrības mantu un apmierina kreditoru prasījumus.

Tādējādi likvidācijas procesa mērķis ir visu zināmo kreditoru interešu nodrošināšana. Mērķa sasniegšanai no likvidatora tiek sagaidīta aktīva un kompetenta rīcība, rūpīgi izvērtējot likvidējamās sabiedrības finanšu stāvokli (sal. *Senāta 2017.gada 18.maija sprieduma lietā Nr.SKC-54/2017 (C17086712) 5.punkts*).

[10] Atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 34.[1]panta pirmās daļas 2.punktam dienestam ir tiesības apturēt nodokļu maksātāja saimniecisko darbību cita starpā, ja nodokļu maksātājs ir izvairījies no nodokļu vai nodevu maksāšanas. Saskaņā ar minētā likuma 1.panta 14.punktā ietverto skaidrojumu ar izvairīšanos no nodokļu vai nodevu maksāšanas tostarp ir saprotama nodokļu deklarāciju un informatīvo deklarāciju neiesniegšana, jo bez sabiedrības sniegtās informācijas dienests attiecīgi nevar veikt savstarpējo datu salīdzināšanu un pārbaudīt nodokļu maksāšanas pareizību.

No lietā esošajiem materiāliem tiesa jau konstatēja, ka visu trīs sabiedrību juridiskā adrese /adrese A/ ar dienesta 2019.gada 6.jūnija lēmumu tika iekļauta riska adrešu sarakstā saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 18.panta pirmās daļas 21.punktu un 1.panta 30.punkta "a" apakšpunktu, jo nodokļu maksātāja juridiskajā adresē saimniecisko darbību nav iespējams veikt. Savukārt atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 34.[1]panta ceturtās daļas 1.punktam dienests aptur nodokļu maksātāja saimniecisko darbību, pieņemot lēmumu piecu darbdienu laikā, bez brīdināšanas, ja konstatē kādu no šā panta pirmajā daļā minētajiem pārkāpumiem un kādu no šādiem apstākļiem: nodokļu maksātāja adrese atbilst riska adresei.

Tādējādi dienests bez brīdināšanas 2021.gada 2.martā pieņēma lēmumus apturēt visu trīs sabiedrību saimniecisko darbību, papildus ņemot vērā arī apstākli, ka sabiedrības līdz 2021.gada 2.martam nebija iesniegušas gada pārskatus par 2018. un 2019.gadu, UIN deklarācijas par 2018., 2019.gadu un 2020.gada decembri. Savukārt, kā dienests pamatoti norādījis, pienākums iesniegt gada pārskatu par 2019.gadu iestājās 2020.gada 31.jūlijā, bet UIN deklarācijas par 2020.gada decembri – 2021.gada 20.janvārī. Tādējādi pieteicēja kā likvidatora darbības laikā ir iestājušies apstākļi, kas bija par pamatu sabiedrību saimnieciskās darbības apturēšanai. Turklāt konstatētie pārkāpumi joprojām nav novērsti.

Tādējādi tiesa piekrīt dienesta viedoklim, ka pārskatu un deklarāciju neiesniegšana ir pārkāpums, kuru konstatējot kopā ar apstākli, ka juridiskā adrese reģistrēta riska adresē, ir pamats apturēt saimniecisko darbību.

Tiesa vērš uzmanību uz apstākli, ka likvidācijas procesā sabiedrība turpina pastāvēt kā juridiska persona un līdz ar to saglabā nodokļa maksātāja statusu. Atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta pirmajā daļā ietvertajiem nodokļu maksātāja vispārīgajiem pienākumiem sabiedrībai cita starpā ir pienākums iesniegt nodokļu administrācijai konkrēto nodokļu likumos paredzētās nodokļu deklarācijas, pārskatus un informatīvās deklarācijas normatīvajos aktos noteiktajos termiņos. Ne Gada pārskatu un konsolidēto pārskatu likumā, ne likumā „Par uzņēmumu ienākuma nodokli" nav paredzēti izņēmumi attiecībā uz sabiedrību, kas atrodas likvidācijas procesā, pienākumu attiecīgi iesniegt gada pārskatu un UIN deklarāciju. Tādējādi arī likvidācijas procesā sabiedrībai šāds pienākums pastāv, un šā pienākuma neizpilde ir kvalificējama kā izvairīšanas no nodokļu nomaksas.

[11] Konkrētajā gadījumā pieteicējs norāda uz šķēršļiem, kas kavējuši minētā pienākuma izpildi. Proti, pieteicējs norāda, ka uzreiz pēc viņa iecelšanas par sabiedrību likvidatoru, 2020.gada 21.aprīlī un 5.augustā ir vērsies ar pieprasījumu pie sabiedrību bijušajām amatpersonām, lūdzot nekavējoties sniegt pieprasītās ziņas un nodot sabiedrību dokumentāciju. Bijušās amatpersonas uz pieprasījumu nav atbildējušas. Pieteicējs ar lūgumu izsniegt dokumentāciju vērsās arī pie grāmatvedības pakalpojumu sniedzējiem, taču saņēmis atbildi, ka viņu rīcībā nav sabiedrību dokumentācijas. Tā kā bijušās amatpersonas dzīvo Itālijā, tad mantas sastāva apzināšana un atgūšana prasa ievērojami vairāk laika. Pastāvot aizdomām par iespējamu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma un proliferācijas finansēšanu no sabiedrības bijušo amatpersonu puses, pieteicējs ziņojis kompetentajām iestādēm, t.sk., Finanšu izlūkošanas dienestam.

Apgalvojumu, ka pieteicējs ir vērsies pie bijušajām sabiedrību amatpersonām un lūdzis izsniegt sabiedrību dokumentus, apliecina lietas materiāli, t.sk., izdrukas no *Latvijas pasta* par ierakstītu pasta sūtījumu nodošanu nosūtīšanai. Proti, tiesā ir iesniegtas vēstuļu kopijas, kas adresētas sabiedrību bijušajām amatpersonām:

1) 2020.gada 16.aprīļa vēstule SIA /Nosaukums A/ bijušajai amatpersonai */pers. B/* (e–pasts adresēts /pers. B/ /e-pasta adrese/) (*lietas 1.sējuma 94.–95.lapa, 2.sējuma 83.–86.lapa*) ;

2) 2020.gada 12.maija vēstule SIA /Nosaukums B/bijušajai amatpersonai /pers. C/(e–pasts adresēts /pers. C/ /e-pasta adrese/) (*lietas 1.sējuma 96.–97.lapa*);

3) 2020.gada 5.maija un 12.maija vēstule SIA /Nosaukums C/ bijušajai amatpersonai /pers. B/(e–pasts adresēts /pers. B/ /e-pasta adrese/ (*lietas 1.sējuma 98.–99.lapa un 2.sējuma 80.–81.lapa*).

No *Latvijas pasta* izdrukas par pieņemšanu nosūtīšanai izriet, ka nodotas nosūtīšanai vēstules: 2020.gada 5.augustā (*lietas 1.sējuma 100.lapa*) */pers. B/* (sūtījums Nr./numurs/) un */pers. C/* (Nr./numurs/) un 2020.gada 21.aprīlī – */pers. B/* (Nr./numurs/) (*lietas 1.sējuma 101.lapa*). No sūtījumu izsekošanas izdrukas ir redzams: sūtījums */pers. B/* (Nr./numurs/) ir piegādāts 2020.gada 13.augustā (*lietas 1.sējuma 102.lapa*); sūtījums */pers. B/* (Nr./numurs/) ir piegādāts 2020.gada 8.maijā (*lietas 1.sējuma 104.lapa*); sūtījums */pers. C/* (Nr./numurs/) ir piegādāts 2020.gada 13.augustā (*lietas 1.sējuma 103.lapa*).

Savukārt 2020.gada 14.maijā, 18.aprīlī un 2021.gada 14.oktobrī pieteicējs sūtījis e–pastus uz adresi: /e-pasta adrese/ un /e-pasta adrese/ lūdzot grāmatvedības uzņēmumiem izsniegt pieprasīto informāciju. No adreses /e-pasta adrese/ saņemta informācija, ka uzņēmuma rīcībā nav sabiedrību dokumentu, bet uz adresi /e-pasta adrese/ziņojums netika piegādāts (*lietas 1.sējuma 105.–110.lapa*).

Izvērtējot minētos sūtīšanas apstākļus, tiesa konstatē, ka maija vēstules SIA /Nosaukums B/ bijušajai amatpersonai */pers. C/* un 2020.gada 5.maija (vai 12.maija) vēstule SIA /Nosaukums C/ bijušajai amatpersonai /pers. B/ir nosūtītas tikai augustā, tātad piecus mēnešus pēc pieteicēja kļūšanas par sabiedrības likvidatoru. Līdz ar to nevar piekrist pieteicējam, ka viņš ir savlaicīgi uzsācis pildīt likvidatora pienākumus.

[12] Tiesa nenoliedz, ka apstāklim, ka bijušās amatpersonas nav nodevušas sabiedrības dokumentus, ir būtiska ietekme attiecībā uz iespēju pildīt likvidatora pienākumus. Vienlaikus tiesa uzskata, ka vēstuļu nosūtīšana ar pieprasījumu izsniegt dokumentus, kā arī vēršanās ar iesniegumu Finanšu

izlūkošanas dienestā vien nav pietiekama. Tiesas ieskatā, pieteicējam, konsultējoties gan ar dienestu, gan nodokļu speciālistiem un juristiem, bija nepieciešams rast atbilstošāko veidu, kā konkrētajā situācijā rīkoties. Piemēram, vērsties tiesā pret bijušajām amatpersonām par zaudējumu piedziņu. Lietā nav iesniegti pierādījumi tam, ka pieteicējs šādus pasākumus attiecībā pret konkrēto sabiedrību valdes locekļiem būtu veicis. Tiesa kritiski vērtē pieteicēja pārstāves tiesas sēdē norādīto, ka tā iemesla dēļ, ka, vēršoties tiesā, ir jāmaksā valsts nodeva, tāpēc prasību celšana tiesā nav izdevīga (jo likvidētajos uzņēmumos nav līdzekļu tiesvedības uzsākšanai), un diez vai pieteicējs pats varēs sagatavot prasības pieteikumu, samērīgākais risinājums konkrētajā gadījumā esot bijusi vēršanās Finanšu izlūkošanas dienestā. Tāpat arī Covid-19 izplatība, uz ko tiesas sēdē uzmanību vērsa pieteicēja pārstāve, nav vērtējams kā nopietns šķērslis savlaicīgai sabiedrību kontu stāvokļa kredītiestādēs noskaidrošanai. Turklāt arī vēršanās Finanšu izlūkošanas dienestā ir notikusi vien 2022.gada 2.maijā (*lietas 2.sējuma 19.-20.lapa*), proti, astoņus mēnešus pēc pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas un vairāk kā divus gadus pēc kļūšanas par likvidatoru 2020.gada martā.

Tiesas ieskatā, lietas materiāli drīzāk liecina par darbības imitāciju, formālu rīcību, nevis norāda uz patiesiem centieniem godprātīgi veikt savus likvidatora pienākumus. Tāpat tiesa norāda, ka grūtības, ar kurām saskārās pieteicējs, nav pamats nerīkoties aktīvi un situācijai atbilstoši. Turklāt pieteicējs pats ir labprātīgi uzņēmies veikt likvidatora pienākumus ar mērķi gūt pieredzi uzņēmējdarbībā, gūt kontaktus, saprast, kā notiek likvidācija (*sk. tiesas sēdes protokolu*).

Kā tiesas sēdē paskaidroja pieteicēja pārstāve, zvērināta advokāte, pieteicējs nav vērsies arī dienestā ar mērķi konsultēties, ko darīt konkrētajā situācijā. Tāpat pārstāve paskaidroja, ka viņa darbojas kā juridiskās palīdzības sniedzēja kopš brīža, kad pieteicējs nolēma vērsties tiesā. Tātad pieteicējam bija iespējams saņemt juridisko palīdzību, lai aktīvi rīkotos kā likvidators sabiedrību interesēs. Turklāt arī pieteikumā tiesai pieteicējs ir norādījis, ka apsver iespēju vērsties pret sabiedrības bijušajām amatpersonām ar mērķi piedzīt zaudējumus. Līdz lietas izskatīšanas pēc būtības pabeigšanai tiesā netika iesniegta informācija par to, ka pieteicējs būtu vērsies tiesā ar attiecīgām prasībām.

[13] Pieteicējs ir vērsis uzmanību uz Rīgas rajona tiesas tiesneses 2021.gada 19.augusta lēmumu lietā Nr./numurs/, kurā likvidējamā sabiedrība ar ierobežotu atbildību/Nosaukums J/, kuru kā likvidators pārstāvēja pieteicējs, vērsās tiesā pret bijušo valdes locekli par zaudējumu piedziņu. Tiesa, iepazīstoties ar šo lēmumu, uzskata, ka tas apstāklis, ka vienā lietā pieteicējs kā likvidators ir vērsies likvidējamās sabiedrības vārdā tiesā zaudējumu piedziņai no valdes locekļa, nav pamats atzīt, ka pieteicēja kā likvidatora darbība ir bijusi godprātīga, pietiekoša un atbilstoša attiecībā pret SIA /Nosaukums A/ SIA /Nosaukums B/ un SIA /Nosaukums C/. Kā jau minēts, lietas materiāli neapstiprina, ka šo sabiedrību vārdā pieteicējs būtu veicis aktīvu darbību ne līdz sabiedrību saimnieciskās darbības apturēšanai, ne dienesta lēmumu pieņemšanai, ne arī līdz brīdim, kad tiesa šajā lietā pabeidza izskatīt lietu pēc būtības.

[14] Ņemot vērā šā sprieduma 8.–13.punktā minēto, tiesa atzīst par pamatotu dienesta secināto, ka pieteicēja kā SIA /Nosaukums A/ SIA /Nosaukums B/un SIA /Nosaukums C/ likvidatora pienākumu izpildes laikā ir iestājušies apstākļi, kas bija par pamatu sabiedrības saimnieciskās darbības apturēšanai. Dienests lēmumu par pieteicēja iekļaušanu riska personu sarakstā pieņēmis, iekļaujoties normā noteiktajā divu gadu termiņā no lēmuma par saimnieciskās darbības apturēšanu pieņemšanas dienas. Tādējādi dienestam, konstatējot visu normā minēto kumulatīvo pazīmju kopumu, bija pamats atzīt, ka pastāv likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta "c" apakšpunktā minētie apstākļi, lai pieteicēju atzītu par riska personu.

[15] Pieteicēja norāda, ka iekļauts riska personu sarakstā, neanalizējot Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmajā daļā noteiktos lietderības apsvērumus. Tiesa norādītajam viedoklim nevar piekrist.

Dienests lēmumā ir izvērtējis lietas tiesiskos un faktiskos apstākļus, konstatējot, ka pieteicēja kā likvidatora pienākumu pildīšanas laikā ir iestājušies apstākļi, kas bija par pamatu sabiedrību saimnieciskās darbības apturēšanai. Savukārt pamats saimnieciskās darbības apturēšanai bija gada pārskatu un nodokļu deklarāciju neiesniegšana dienestam, kas jāsaprot kā izvairīšanās no nodokļu un nodevu maksāšanas, kā arī sabiedrību juridiskās adreses atbilstība riska adreses statusam. Turklāt, kā jau tiesa norādīja, dienests ir pamatoti atzinis, šie pārkāpumi joprojām nav novērsti, t.sk., joprojām nav iesniegti sabiedrību gada pārskati par 2019.gadu un UIN par 2020.gada decembri. No lietas materiāliem ir konstatējams, ka pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdī sabiedrībām bija arī nodokļu parādi, kas turpina pieaugt. Tiesa jau sniedza pieteicēja darbības analīzi šā sprieduma iepriekšējos punktos, ko līdzīgi ir vērtējis arī dienests pārsūdzētajā lēmumā, t.sk., to, ka laika periods no 2020.gada marta ir vērtējams kā pietiekošs grāmatvedības dokumentu apzināšanai un atbilstošai rīcībai dokumentu neesamības gadījumā. Turklāt tiesa atzīst, ka pierādījumus par to, ka pieteicējs ir vērsies pie sabiedrību bijušajām amatpersonām ar mērķi iegūt sabiedrību dokumentus, pieteicējs iesniedza tikai tiesā, bet ne iestādē.

Juridiskajā literatūrā ir atzīts, ka, jo lielāka ir privātpersonas interese attiecīga administratīvā akta saņemšanā, jo lielāks ir pienākums tai līdzdarboties nepieciešamo apstākļu noskaidrošanā (*sk. Višķere I. 59.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 565.lpp.).* Līdz ar to pieteicējam bija pienākums jau dienestā iesniegt pierādījumus, kas apliecina apgalvojumus, ka viņš kā likvidators ir godprātīgi pildījis savus pienākumus.

Lai arī pieteikumā norādīts, ka pieteicējs visu laiku ir aktīvi rīkojies, iegūstot, analizējot un apkopojot informāciju, lietā nav iesniegti pierādījumi, kas to apliecina, izņemot ir iesniegti dokumenti, kas apliecina vēstuļu nosūtīšanu sabiedrību bijušajām amatpersonām, grāmatvedības pakalpojumus sniedzošajiem uzņēmumiem un Finanšu izlūkošanas dienestam.

Tiesa vērš uzmanību, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 150.panta trešo daļu (noteic, ka pieteicējam atbilstoši savām iespējām jāpiedalās pierādījumu savākšanā) pieteicējam ir nevis pasīva, bet aktīva loma administratīvajā procesā, t.sk., pierādījumu vākšanā un savu apgalvojumu pamatošanā (*sk. piemēram, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2015.gada 30.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA – 228/2015 15.punktu*). Līdz ar to, tiesas ieskatā, ņemot vērā pieteicēja pierādīšanas pienākumu savu spēju robežās, būtu sagaidāms, ka pieteicējs vai viņa pārstāvis iesniegtu tiesā pierādījumus savu apgalvojumu pamatošanai. Lietā nav informācijas, ka pieteicējam būtu pastāvējuši objektīvi šķēršļi jau procesa laikā iestādē vai tiesvedības laikā tiesā iesniegt pierādījumus, kas apliecinātu viņa apgalvojumu par aktīvo rīcību pamatotību.

[16] Senāts ir atzinis, ka likuma „Par nodokļiem un nodevām" 34.^{3}panta pirmās daļas gramatiskais teksts paredz iestādei rīcības brīvību, jo dienestam, konstatējot likuma 1.panta 31.punkta kritēriju esību, ir tiesības pieņemt lēmumu, bet tam nav pienākuma šādu lēmumu pieņemt (izdošanas izvēles administratīvais akts). Tas nozīmē, ka dienestam, domājot par to, vai konkrētajā gadījumā lēmums ir izdodams, ir jāizdara lietderības apsvērumi. Ieviešot regulējumu par riska personas statusu, likumdevēja mērķis bija efektīvi atturēt no uzņēmējdarbības vides negodprātīgus komersantus, lai veicinātu nodokļu iekasēšanu un sakārtotu uzņēmējdarbības vidi. Īpaši uzsvērta cīņa ar fiktīvajām komercsabiedrībām, kuru patiesais mērķis nav saimnieciskās darbības veikšana. Lēmumam par riska personas statusa piešķiršanu ir jābūt vērstam uz šā mērķa sasniegšanu. Līdz ar to, apsverot šāda lēmuma pieņemšanu, vispirms ir jānoskaidro, vai konkrētās lietas ietvaros konstatētie apstākļi liecina, ka šis mērķis ir apdraudēts un, ja jā, cik būtisks ir šis apdraudējums. Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta „c" apakšpunkta piemērošana ir cieši saistīta ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 34.^{1}panta pirmo daļu, kas nosaka kritērijus, kad dienests var apturēt nodokļu maksātāja saimniecisko darbību. Šajā tiesību normā uzskaitīto

gadījumu satura analīze norāda, ka saimnieciskās darbības apturēšana ir saistāma ar dažāda veida nodokļu samaksas apdraudējumiem: gan ar tādiem gadījumiem, kad komercsabiedrība faktiski neveic saimniecisko darbību, gan arī ar tādiem gadījumiem, kas citādā veidā apdraud nodokļu samaksas sistēmas darbību kopumā.

Senāts arī norādījis, ka likuma „Par nodokļiem un nodevām" 34.[1]panta pirmā daļa aptver pietiekami plašu situāciju uzskaitījumu un ka tik plašā likuma piemērošanas jomā var nākties saskarties ar ļoti atšķirīgām dzīves situācijām, dienestam, ievērojot likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta mērķi, ir katrā atsevišķajā situācijā jāapsver nepieciešamība izdot administratīvo aktu par riska personas statusa noteikšanu. Proti, personas iekļaušana riska personu sarakstā ir attaisnojama, ja tā ir nepieciešama, lai nodrošinātu likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 31.punkta mērķu sasniegšanu. Dienestam ir jāvērtē tā rīcībā esošā informācija par konkrēto personu, apsverot, kādi fakti liecina, ka personas iekļaušana riska personu sarakstā ir objektīvi nepieciešama tiesību normas mērķa sasniegšanai. Tostarp ir jāizvērtē personas argumenti par to, ka konkrētajā gadījumā būtisks tiesību ierobežojums nebūtu samērīgs (*Senāta 2019.gada 27.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-152/2019, ECLI:LV:AT:2019:0627.A420330915.3.S 6.-9.punkts un 2020.gada 28.maija sprieduma lietā Nr.SKA-125/2020, ECLI:LV:AT:2020:0528.A420155116.4.S 7.-9.punkts*).

Senāts ir arī atzinis, ka fiziskās personas rīcība, kuras dēļ tā iekļauta riska personu sarakstā, ir aplūkojama plašāk, ne tikai kā formāla darbība vai bezdarbība, bet gan fiziskās personas rīcības godprātība, šīs rīcības ietekme uz valsts budžetu vai sabiedrības labklājību kopumā. Riska personu saraksta kontekstā valsts primāri ir ieinteresēta, lai personas, kuras ir juridiskās personas pārstāvji, amatpersonas, rīkotos godprātīgi, pildītu tiesību normās noteiktos pienākumus, tostarp, juridiskās personas vārdā maksātu nodokļus un iesniegtu deklarācijas. Nozīme ir tam, ka pieteicējs aktīvi rīkojies, lai novērstu trūkumus uzņēmuma darbībā (sk. *S e n ā t a 2019.gada 13.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-443/2019, ECLI:LV:AT:2019:1113.A420142517.5.S 7. un 8.punktu*).

[17] Kā tiesa jau konstatēja, apstāklim ka sabiedrību bijušās amatpersonas nav nodevušas sabiedrības dokumentus, ir būtiska ietekme attiecībā uz iespēju pildīt likvidatora pienākumus. Vienlaikus tiesa uzskata, ka vēstuļu nosūtīšana bijušajām amatpersonām un grāmatvedības pakalpojumus sniegušajai firmai ar pieprasījumu izsniegt dokumentus, kā arī vēršanās kredītiestādēs konta stāvokļa noskaidrošanai un ar iesniegumu Finanšu izlūkošanas dienestā (jau pēc tiesvedības uzsākšanas tiesā) nav vērtējama kā pietiekama vairāk kā divu gadu periodā. Konkrētajā gadījumā, saskaroties ar situāciju, kad iegūt sabiedrību grāmatvedību dokumentus nav iespējams, tādējādi arī aizpildīt un iesniegt deklarācijas, pieteicējam bija sākotnēji jāvēršas dienestā, izskaidrojot konstatētās problēmas un jālūdz padoms, kā rīkoties šādā situācijā. Turklāt par iespēju vērsties tiesā pret bijušajiem valdes locekļiem pieteicējs zināja vismaz no 2021.gada 10.augusta, kad kā likvidators iesniedza prasību tiesā pret SIA /Nosaukums J/bijušo valdes locekli (*lietas 1.sējuma 111.lapa*).

Tādējādi nekas neliecina, ka laikā līdz uzņēmuma saimnieciskās darbības apturēšanai un sākotnējā lēmuma pieņemšanai pieteicējs būtu aktīvi centies atrisināt problēmu. Līdz ar to, tiesas ieskatā, radusies situācija ir paša pieteicēja ilgstošas bezdarbības sekas. Lietas apstākļi neliecina par to, ka pieteicējs ir rīkojies godprātīgi, lai izpildītu tiesību normās noteiktos pienākumus. Līdz ar to dienestam bija pamats pieteicēju atzīt par riska personu, pārsūdzētais lēmums ir samērīgs un nav pretējs riska personu saraksta ieviešanas mērķim – nepieļaut turpmāku tādu personu iesaisti komerctiesiskajā vidē, kuru rīcība ir pretēja nodokļu maksātāju disciplīnai un kuras dēļ var tikt aizskartas visas sabiedrības intereses, cita starpā sabiedrībai nesaņemot nodokļu maksājumus savlaicīgi un pilnā apmērā.

[18] Kā jau secināts iepriekš, ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas nav saprotama tikai nodokļu nemaksāšana kā tāda, bet arī nodokļu deklarāciju un informatīvo deklarāciju neiesniegšana, kā rezultātā dienestam nav iespējams veikt nodokļu maksāšanas pareizības pārbaudi. Līdz ar to arī šādos gadījumos personu var iekļaut riska personu sarakstā, izmantojot to kā preventīvu līdzekli esošo un turpmāko nodokļa maksātāju pienākumu savlaicīgai un pareizai izpildei. Vienlaicīgi likuma „Par nodokļiem un nodevām" 34.[3]panta piektajā daļā ietverts regulējums, atbilstoši kuram dienestam ir pienākums operatīvi izlemt jautājumu par personas izslēgšanu no riska personu saraksta, ja konstatētie trūkumi ir novērsti. Proti, atbilstoši minētajai tiesību normai, ja persona ir veikusi darbības, kuru rezultātā ir zudis pamats tās iekļaušanai riska personu sarakstā atbilstoši šā likuma 1.panta 31.punkta b), c), d) vai e) apakšpunktā noteiktajam, un paziņojusi dienestam, iestāde pēc izvērtēšanas vienas darbdienas laikā lemj par personas izslēgšanu no riska personu saraksta. Lēmums par personas izslēgšanu no riska personu saraksta stājas spēkā tā pieņemšanas brīdī.

Ievērojot spriedumā iepriekš minēto, tiesa arī nekonstatē, ka pieteicējs būtu aktīvi rīkojies pēc sākotnējā lēmuma pieņemšanas līdz lietas pēc būtības izskatīšanas pabeigšanai tiesā, lai novērstu šķēršļus, kas bija iemesls personas iekļaušanai riska personu sarakstā. Bez vēstuļu nosūtīšanas un vēršanās Finanšu izmeklēšanas dienestā pieteicējs nav veicis citas aktīvas, apstākļiem atbilstošas un nepieciešamas darbības. Tādējādi tiesa atzīst, ka nav konstatējams, ka būtu zudis tiesiskais pamats tam, kāpēc pieteicējs tika iekļauts riska personu sarakstā.

[19] Tiesa nepiekrīt pieteicēja viedoklim, ka Administratīvās apgabaltiesas 2022.gada 4.marta spriedumā administratīvajā lietā Nr.A420115021 izdarītie secinājumi būtu attiecināmi uz šo lietu. Iepazīstoties ar spriedumā lietā Nr.A420115021 minēto, tiesa atzīst, ka minētajā lietā tiesa konstatēja, ka likvidators iesniedza dienestam gan gada pārskatus, gan UIN deklarācijas, vērsās ar prasības pieteikumu par zaudējumu piedziņu un prasības nodrošināšanu no komercsabiedrības bijušajām amatpersonām tiesā, kā rezultātā tika ierosināta civillieta. Savukārt izskatāmajā lietā pieteicējs nav rīkojies godprātīgi, nav pildījis tiesību normās noteiktos pienākumus, tostarp, pienākumu iesniegt deklarācijas.

[20] Apkopojot iepriekš minēto, atzīstams, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesisks un pamatots, savukārt pieteicēja pieteikums – nepamatots un noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251. un 289.–291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Noraidīt pilnībā /pers. A/ pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2021.gada 13.septembra lēmuma Nr.31.1-22.11/22.11/9480 atcelšanu un labvēlīga administratīva akta izdošanu par pieteicēja izslēgšanu no riska personu saraksta.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese D.Ābele